

Ёзувчи Саломат Вафо ўтган йилнинг сентябр – декабр ойларида Хиндистон элчихонасининг ITEC дастури бўйича хинд дигеридар бўлиб қайтди. ITEC дастури Хиндистон ҳукуматининг қарори билан 1964 йилда ташкил топган бўлиб, 1993 йилдан бўён Ўзбекистонда ҳам фаолият олиб боради.

Куйида адабанинг сафар таассуротлари билан танишасиз.

Хиндистон турли миллатлар, маданиятлар, динлар ва урф-одатлар қоришик мамлакат ҳисобланади. У ерда машҳур хинд темпллари билан бирга христианлар черкови ва мусулмон масжидлари ҳам мавжуд. Хайдаробод шаҳрида машҳур Биллади темпли қадростлаган. Ана шундай темплларни, мактаб, касалхона каби муассасаларни мамлакатнинг бой одамлари курдиришар экан. Биз зиёрат этишга муваффак бўлган бা�ъзи меъморий обидалар ота-боболаримиз томонидан курилган экан. Масалан, Жайпур шаҳрига бораётib, сафаримизни бобурийлар авлодларининг хилхонасини зиёрат қилишдан бошладик. Бир вактлар бутун дунёга довруқ соглан боболаримиз бу ерда мангу сукутга кетишган. Тақдир тўзонлари билан ўзга юрга бориб қолган, энди шу жойларнинг тупроғига айланган, қабрларда қатор-қатор бўлиб ётган аждодларимиз хотираси қалбимизни маъюс хаёлларга тўлдири. Жайпурда буюк давлат арбоби шоҳ Бобур авлодлари томонидан курилган Амерфорти

кўрдик. Қалъа жуда улкан бўлиб ("Форт" ўзбек тилида "қалъа" деган маънони беради), анча баландликда жойлашган. Қалъа деворлари замонавий Жайпур шаҳригача чўзилиб кетган. Обида меъморчилигида Марказий Осиё, европа ва хинд маданияти меъморчилиги анъаналари мужассам.

лари акс этган. Кўпгина фильм, клип лар бино фонида суратга олинар экан.

Хиндистон тарихидаги улкан иншоотлардан бири Аграфорт! Уни Бобурнинг ўғли Жаҳонгир қура бошлаган ва бошқа авлод вакиллари давом эттиришган. Аграфортнинг ҳайратга солувчи томони шундаки, у Шарқ ва Фарб архитектурураси билан хинд меъморчилиги мужассам бўлган бетакрор иншоотdir. Бошқа обидалар каби қалъя ичи жуда кенг. Мен ўйладимки, шавкатли ота-боболаримиз ўз юртида амалга ошира олмаган орзу-умидларини ушбу қалъада акс эттиришган бўлса

йўлда уйсизлар яшайди. Чоллар, кампирлар, болалар. Уларнинг ҳаётига хавас қилиб бўлмайди. Ўша кунлари тунда ёмғир ёғди, у ерда эса болалар, чоллар бор эди. Ҳар сафар ўша кўчадан ўтганимда рўйхат ва саноқда йўқ бу одамларни кузатиб, Ўзбекистонимизнинг тинчлигига, мунис, меҳрибон, жонфило, жонфизо ота-оналаримизнинг ўз хонадонларида, ўз болалари бағрида эсон-омон яшाइтганига шукроналар айтдим.

Сафар давомида ўзбек адабиётининг жонкуяр дўстли профессор ва шоир Раживан Пайал таклифи билан Керала штатидаги Каликат шаҳрида ҳам бўлдик. Бу ерда дунё ёзувчиларининг китоб кўргазмасида қатнашдик. Каликат чиройли кокос дарахтлари бағрида Араб денгизи соҳилида жойлашган шаҳар. Хинд ёзувчилари бизни яхши қабул қилишиб.

Кўргазма доирасида хинд адабиёти муаммолари, хинд тили ва инглиз тилида ижод қиласидаги шоир-ёзувчиларининг ижодига доир адабий анжуман ҳам бўлди. Хиндистон сафари олдидан инглиз тилида "9/1" номли китобим нашрдан чиқкан эди. Китобни анжуман қатнашлирига тарқатдим. Маъруза қилганимдан сўнг кўргазма иштирокчилари ижодимга қизиқиб қолишиб. Ўзбекистондан шоир ва таржимон Аъзамжон Обидов ҳам қатнашадиган эди. У ўзбек адабиёти намуналаридан инглиз тилига таржима қилган экан, таржималари анжуман қатнашлирига мустақъл бўлди.

Кўргазмага Америка, Украина, Полша, Бангладеш, Осиё ва Шарқ мамлакатларидан кўпгина шоир-ёзувчилар келди. Денгизга яқин жойлашган меҳмонхонада қизғин сұхbatlar ва оташин мушоирлар бўлиб ўтди. Анжуман ташкилотчилари меҳмонлар учун Араб денгизига саёҳат уюштиришди. Океан, кокос ва палма дарахтлари... Мен океани аввал ҳам кўргандим, лекин Араб денгизи тўлқинлар шовури, олисларга кетаётган кемалар... чексиз буюк сув дengiz va осмон бирлашган уфқ. Кирғокда туриб бу буюк мўжизани кузатиб.

Хиндистон сафари менда она-Ватан муҳаббатини янада кучайтириди десам, муболага бўлмас...

Сафарнома

КАЛЪАЛАРДА МУХРЛАНГАН ХОТИРА

Дунё архитектурураси мўжизаси Тожмаҳал Хиндистон ҳукумати томонидан миллий ифтихор сифатида авайлаб сакланади. Полициячиларнинг текшируларидан сўнг, оёқларимизга халтacha кийиб, ичкарига кирдик. Бу тартибни бизда ҳам жорий килса яхши бўларкан, деб ўйладим. Оппок мармарлар күёш нурида ялтиллаб турибди. Бино деворлари, кошинларида Қуръони карим оят-

ажаб эмас. Қалъа боғларига узум, гултоҷихўрзлар экилган экан. Гуруҳимиз бошловчиси буларнинг ҳаммаси Марказий Осиёдан, хусусан Ўзбекистондан олиб келинган, деди.

Шаҳарчага кечроқ бордик. Баланд, кизил рангли деворлар устида кўёш ботяпти. Қизғиш девор, қизғиш... қизғиш... Мен айнан ўша ерда юртим Ўзбекистонни жуда соғинганимни хис қилдим. Балки, боболаримиз ҳам ана шу шафаққа қараб Ватанни ўйлашган бўлса ажаб эмас, деб ўйладим. Иншоот Европанинг қадимий қалъалариdek, атрофи сув билан ўралган, кўтарма кўприклар курилган... Улар ҳалигача мустаҳкам.

Аграфорт айвонлари бежиз гарб томонга қараб курилмагандир. Чунки, боболаримиз юртинг шамоллари ва ифорларини тўйиб туришган. Ватан ифорлари улуғ бобомиз Захириддин Муҳаммад Бобурни нечоғлик мутаассир этган.

Тўғри, Хиндистон инсонда бир хил таассур қолдирадиган мамлакат эмас. Мен сафаримнинг дастлабки кунларида одамлар оқимини кўриб, ҳайрон қолдим. Кўча тўла одамларни кўриб, ўзбекча тафаккурим билан, булар тўй-пўйига рас одамлар. Хайдарободда биз истикомат қилган меҳмонхона яқинида бозорча бўлиб, бозорчага борадиган

